

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7CoCsp/26/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6120269754
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:6120269754.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov doc. JUDr. Petra Molitorisa, PhD. a JUDr. Anny Kovaľovej, PhD. v právnej veci žalobcu: EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, na ul. Prievozskej č. 2, IČO: 35 724 803, právne zastúpeného: Remedium Legal, s.r.o., so sídlom v Bratislave, na ul. Prievozskej č. 2, IČO: 53 255 739, proti žalovanej: N. E., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v S., na ul. C. č. XX, právne zastúpenej: JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, so sídlom vo Svidníku, na ul. Sovietskych hrdinov č. 163/66, o zaplatenie sumy 4.887,29 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 04.06.2021 č.k. 11Csp 142/2020-203, takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že právny predchodca žalobcu Slovenská sporiteľňa, a.s., dňa 09.02.2010 uzatvoril so žalovanou zmluvu o splátkovom úvere. Výška úveru predstavovala 8.500 eur a úver mal byť poskytnutý jednorazovo bezhotovostne. Spracovateľský poplatok 189,17 eur mal byť uhradený pri uzatvorení úverovej zmluvy z prostriedkov úveru. V bode 7. zmluvy bolo dohodnuté, že ak dôjde k akémukoľvek prípadu porušenia napr. v prípade nesplácania pohľadávky riadne a včas, je banka oprávnená postupovať v súlade s úverovými podmienkami, všeobecnými obchodnými podmienkami a je okrem iného oprávnená vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky a postúpiť pohľadávku.

3. Podľa výpisu z úverového účtu žalovanej, táto strana sporu úver čerpala bezhotovostne dňa 09.02.2010 vo výške 8.310,83 eur. Tomuto čerpaniu predchádzala splátka 189,17 eur zrealizovaná v ten istý deň.

4. Listom zo dňa 23.09.2015 Slovenská sporiteľňa, a.s., vyzvala žalovanú na úhradu omeškaných splátok 382,78 eur s prísl. Ďalším listom z 29.06.2017 Slovenská sporiteľňa, a.s. oznámila žalovanej, že je v omeškaní so splácaním pohľadávky banky k uvedenému dňu vo výške 1.905,43 eur, a preto ju vyzvala k jej úhrade do 15 dní od doručenia výzvy a v opačnom prípade ju upozornila na právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť tejto pohľadávky. Vychádzajúc z tohto listu je zrejmé, že žalovaná dlhovala nie celých 16 splátok ku dňu 29.06.2017, čo znamená, že bola v omeškaní so splátkami od februára - marca 2016.

5. Listom zo dňa 21.08.2017 Slovenská sporiteľňa, a.s., oznámila žalovanej mimoriadnu splatnosť pohľadávky z predmetnej úverovej zmluvy ku dňu 17.08.2017 a svoju pohľadávku vyčíslila na 4.191,68 eur.

6. Ďalším listom z 12.09.2018 Slovenská sporiteľňa, a.s., znovu vyzvala žalovanú na úhradu jej dlhu vo výške 4.722,76 eur.

7. Dňa 17.12.2018 bola uzatvorená zmluva o postúpení pohľadávok medzi postupcom Slovenskou sporiteľňou, a.s. a žalobcom ako postupníkom. Jej predmetom bola aj uplatňovaná pohľadávka, čo vyplýva z prílohy k tejto zmluve, v ktorej bola istina vyčíslená na 3.677,98 eur a príslušenstvo na 1.209,31 eur. Postupca toto postúpenie pohľadávky oznámil žalovanej listom z 03.01.2019.

8. Je bez akýchkoľvek pochybností, že zmluva o spotrebiteľskom úvere uzavretá medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanou je spotrebiteľskou zmluvou podľa ust. § 52 Občianskeho zákonníka. Preto bolo potrebné najprv sa zaoberať tým, či uplatnená pohľadávka nie je premlčaná, k čomu sa musí príhliadať ex offio ako to ukladá ust. § 54a Občianskeho zákonníka.

9. Žaloba bola podaná 19.03.2020, teda už za účinnosti § 54a Občianskeho zákonníka, ktorý je účinný od 05.12.2018. Podľa neho premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať a ani ho platne zabezpečiť; ustanovenie § 151j ods. 2 tým nie je dotknuté. Zmeniť obsah premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy, nahradiť ho novým právom alebo obnoviť jeho vymáhateľnosť možno len na základe právneho úkonu dlžníka, ktorý o premlčaní vedel.

10. Je nepochybné, že premlčanie je potrebné vyhodnotiť podľa Občianskeho zákonníka, čo vyplýva z § 52 ods. 2 vety tretej Občianskeho zákonníka.

11. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

12. Podľa ustálenej súdnej praxe posúdenie premlčania uplatneného nároku je potrebné považovať za prioritné. Podľa § 103 vety druhej Občianskeho zákonníka pri zosplatnení úveru začína plynúť premlčacia doba nie od omeškania celej zosplatnenej pohľadávky a teda nie od momentu účinnosti zosplatnenia, ale od omeškania splátky, pre ktorú došlo k zosplatneniu, keďže tak je to zreteľne uvedené v zákone. Malo by ísť o prvú omeškanú splátku, ktorá nebola uhradená, čo je logický dôsledok zásady upravenej v § 101 Občianskeho zákonníka spočívajúcej v tom, že relevantné je posúdenie toho, kedy sa právo mohlo vykonať prvýkrát.

13. Účelom ustanovenia § 103 vety druhej Občianskeho zákonníka je, aby veriteľ pri omeškaní dlžníka nebol pasívny a aby včas využil svoje právo na zosplatnenie úveru. Právny záver o tom, že premlčacia doba podľa § 103 Občianskeho zákonníka pri zosplatnení úveru plynie už od omeškania prvej splátky, vyplýva z viacerých súdnych rozhodnutí.

14. Súd listom zo dňa 31.08.2020 upozornil právneho zástupcu žalobcu na posúdenie premlčania a v reakcii na to právny zástupca žalobcu vyslovil názor o protiústavnosti § 54a Občianskeho zákonníka, a preto navrhol prerušenie konania a podanie návrhu na Ústavný súd na začatie konania o súlade tohto ustanovenia s Ústavou SR. Ďalej odcitoval § 103, § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka a uviedol, že podľa § 565 Občianskeho zákonníka mohol využiť právo na zosplatnenie úveru len do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky, inak by mu toto právo zaniklo. Uviedol, že v čase zosplatnenia úveru 17.08.2017 bola žalovaná v omeškaní s plnením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace a to od 20.08.2016. Právny predchodca žalobcu vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru podaním z 21.08.2017 a toto svoje právo uplatnil v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka pre nezaplatenie splátky splatnej 20.07.2017 a zároveň aj v súlade s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka po omeškaní spotrebiteľa s platením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace. Premlčacia doba tak začala plynúť od zročnosti splátky splatnej 20.07.2017 a teda žaloba bola podaná včas.

15. Prvoinštančný súd sa s týmto názorom nestotožnil a poukázal na to, že právny predchodca žalobcu v liste o zosplatnení úveru ani neuviedol, kvôli ktorej omeškanej splátke využil svoje právo na zosplatnenie úveru. Aj z tohto dôvodu nie je možné súhlasiť s názorom žalobcu, ktorý až v rámci tohto súdneho konania začal tvrdiť, že k zosplatneniu úveru došlo kvôli splátke splatnej 20.07.2017, keď navyše pri tejto splátke nebola splnená zákonná podmienka pre zosplatnenie úveru v zmysle §

53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, t.j. minimálne trojmesačné omeškanie s jej zaplatením. Je potrebné si uvedomiť, že ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka je špeciálnym ustanovením oproti všeobecnej právnej úprave v § 565 Občianskeho zákonníka a teda ako špeciálne ustanovenie má pred ním prednosť. Z ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka je v prípade spotrebiteľských zmlúv aplikovateľná len tá časť, ktorá sa týka dohody účastníkov zmluvy o práve veriteľa na zosplatenie úveru a logicky nemôže byť použiteľná jeho ďalšia časť o využití práva na zosplatenie do splatnosti najbližšej splátky, keďže je v rozpore s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka ako špeciálnym ustanovením, ktoré vyžaduje už spomínané minimálne trojmesačné omeškanie splátky. Ako to už bolo uvedené, premlčacia doba pri zosplatení sa počíta od zročnosti prvej nesplnenej splátky. V prejednávanej veci by malo ísť o splátku splatnú buď 20.02.2016 alebo 20.03.2016. Aj keď by sa vychádzalo z písomného vyjadrenia žalobcu v tom, že žalovaná sa dostala do omeškania so splátkou splatnou 20.08.2016, aj v tom prípade by trojročná premlčacia lehota uplynula 21.08.2019. Keďže žaloba bola podaná až 19.3.2020, teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby, žalobe z dôvodu premlčania nemohlo byť vyhovené.

16. Pokiaľ ide o návrh na prerušenie konania, v tejto súvislosti sa pripomenulo, že návrh týkajúci sa protiústavnosti § 54a Občianskeho zákonníka podal Okresný súd Martin a tento bol rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 5/2021 z 12.05.2021 odmietnutý. Podanie žalobcu sa tak považovalo len za podnet na podanie návrhu na Ústavný súd SR, keďže prerušenie konania by prichádzalo do úvahy iba podľa § 162 ods. 1 písm. b) C.s.p. a to vtedy, ak by súd podal návrh na konanie o súlade § 54a Občianskeho zákonníka s Ústavou SR, čo však neurobil, keďže nezdieľa názor o jeho protiústavnosti.

17. Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 262 ods. 2 C.s.p.

18. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby jeho žalobe bolo vyhovené. Alternatívne požadoval rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Ako dôvod uviedol, že sa nestotožňuje s právnym posúdením týkajúcim sa premlčania. Pri dohode o plnení dlhu v splátkach môže veriteľ od dlžníka žiadať vždy len splnenie príslušnej splátky, ktorá sa stane splatnou (zročnou). Každá zo splátok tak predstavuje samostatné plnenie, a preto pre každú z nich plynie trojročná premlčacia doba podľa ust. § 103 Občianskeho zákonníka. Občiansky zákonník v ust. § 565 umožňuje, aby sa veriteľ s dlžníkom dohodli, že ak sa nesplní niektorá splátka, môže veriteľ uplatniť právo na zosplatenie celého dlhu (tzv. strata výhody splátok). Veriteľ v takom prípade môže žiadať o zaplatenie celého dlhu, avšak toto svoje právo môže uplatniť len do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky, v opačnom prípade toto právo zaniká. Ak toto právo veriteľ uplatní, trojročná premlčacia doba, pokiaľ ide o celý zostávajúci dlh, začína plynúť odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu splatnosti celého dlhu. Ak však veriteľ toto právo nevyužije a ďalšia splátka sa stane splatnou, potom toto právo zaniká a vzniká mu až v prípade, ak dlžník nezaplatí ani túto ďalšiu splátku dlhu.

19. V posudzovanom prípade bolo preukázané, že žalovaná bola v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru (17.08.2017) v omeškaní s plnením splátok po dobu dlhšiu ako tri mesiace. Keďže však právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť zaniká splatnosťou najbližšie nasledujúcej splátky, potom mimoriadna splatnosť úveru nemohla byť v posudzovanom prípade vyhlásená pre nesplnenie inej splátky než splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti bezprostredne predchádzala, v danom prípade splátky splatnej dňa 20.07.2017. Pre všetky splátky, ktoré vyhláseniu mimoriadnej splatnosti predchádzali, tak v súlade s ust. § 103 Občianskeho zákonníka plynie samostatná trojročná premlčacia doba, teda napr. splátka splatná dňa 20.06.2017 by sa tak premlčala až dňa 20.06.2020, splátka splatná dňa 20.05.2017 by sa tak premlčala až dňa 20.05.2020. Pre splátky splatné po vyhlásení mimoriadnej splatnosti plynie premlčacia doba od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru, t.j. splátky splatnej 20.07.2017. Z uvedeného dôvodu žalobca považuje za nesprávny súdny výklad druhej vety ust. § 103 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého za „nesplnenú splátku“ je potrebné považovať prvú splátku, s ktorou sa dostal dlžník do omeškania, nakoľko v zmysle listu zo dňa 21.08.2017, ktorým postupca vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru ku dňu 17.08.2017, nie je možné zistiť, pre nesplnenie ktorej splátky došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru. Takýto výklad uvedeného ustanovenia by v praxi znamenal, že niektoré splátky splatné pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti by boli nepremľčané, v prejednávanom prípade splátky úveru splatné od 20.03.2017 do 20.06.2017, avšak zostatok dlhu (splátky úveru splatné od vyhlásenia mimoriadnej splatnosti, t.j. od 20.07.2017) by už v ten istý moment bol premlčaný, resp. sám veriteľ by si využitím

práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka privodil premlčanie celého nároku, čo je potrebné považovať za absurdné. Súd sa v odôvodnení rozhodnutia vôbec nevysporiadal so skutočnosťou, že splátky úveru splatné od 20.03.2017 do 20.06.2017 boli v prejednávanom prípade bez ohľadu na súdny výklad druhej vety ust. § 103 Občianskeho zákonníka uplatnené v rámci plynutia trojročnej premlčacej doby, nakoľko v prípade týchto splátok ide o splátky splatné pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti úveru, teda také splátky úveru, pre ktoré plynú v zmysle prvej vety ust. § 103 Občianskeho zákonníka samostatná trojročná premlčacia doba odo dňa splatnosti tej - ktorej splátky.

20. Uplatnený výklad druhej vety ust. § 103 Občianskeho zákonníka zo strany súdu predstavuje nezákonné skrátenie premlčacej doby o viac ako o jeden celý kalendárny rok a zároveň je v priamom rozpore s ust. § 565 Občianskeho zákonníka, keďže právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pre nezaplatenie splátky so splatnosťou 20.02.2016 zaniklo splatnosťou nasledujúcej splátky dňa 20.03.2016. V uvedenom prípade súd ani neustálil, od ktorého momentu počítal premlčanie žalobcom uplatneného nároku.

21. Podľa Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22.06.2017 vydaného vo veci II. ÚS 796/2016 právomoc všeobecných súdov vykladať zákony nemožno chápať tak, že by boli oprávnené vykladané ustanovenie zákona fakticky „novelizovať“. Išlo by totiž o porušenie ústavného princípu trojdelenia štátnej moci, z ktorého vyplýva, že právomoc meniť zákony patrí Národnej rade Slovenskej republiky ako orgánu zákonodarnej moci, nie teda súdom.

22. Oprávnenie postupcu vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20.02.2016 a ktorou sa žalovaný dostal podľa názoru súdu prvýkrát do omeškania, zaniklo v súlade s ust. § 565 Občianskeho zákonníka splatnosťou ďalšej splátky úveru. Z uvedených dôvodov je zrejmé, že v prípade, ak právny predchodca žalobcu vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru podaním zo dňa 21.08.2017, pričom vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru ku dňu 17.08.2017, toto svoje právo uplatnil v súlade s ust. § 565 Občianskeho zákonníka pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20.07.2017, teda splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru bezprostredne predchádzala a pre ktorej nezaplatenie mohol v súlade s ust. § 565 Občianskeho zákonníka vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru a zároveň toto svoje právo uplatnil v súlade s ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka po omeškaní spotrebiteľa s platením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace. Premlčacia doba pre všetky splátky splatné po 20.07.2017 tak začala v súlade s ust. § 103 Občianskeho zákonníka plynúť odo dňa nasledujúceho po dni zročnosti splátky, pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru, v posudzovanom prípade odo dňa 20.07.2017 a uplynula by najneskôr dňa 21.07.2020. Keďže žaloba bola na súde podaná dňa 19.02.2020, žalobca má za to, že svoj nárok uplatnil na súde pred uplynutím premlčacej doby a súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil ak dospel k opačnému záveru.

23. Uvedený právny názor žalobcu ohľadom výkladu ust. § 103 Občianskeho zákonníka je zároveň v súlade s aktuálnou rozhodovacou praxou vyšších súdnych autorít.

24. Krajský súd v Prešove vo veci už raz rozhodol, a to rozsudkom zo dňa 28.02.2022 č.k. 7CoCsp 30/2021-246, ktorým rozsudok prvoinštančného súdu potvrdil a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

25. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca.

26. V dôsledku podaného dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 14.06.2023 vydaným vo veci 9Cdo 138/2022 rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28.02.2022 sp. zn. 7CoCsp 30/2021 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

27. Rozhodnutie odôvodnil tým, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka, plynú pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu až od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarcia týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu uplatneniu jeho práv, ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov.

Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil, by neprípustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čomu zabraňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (veta druhá § 565 Občianskeho zákonníka), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

28. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

29. V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ v postavení dodávateľa môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli 3 mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka v postavení spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné.

30. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce spomína § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15 -dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadosť o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškani s plnením niektorej zo splátok 3 mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka.

31. 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú zo skorších splátok.

32. Z § 103 Občianskeho zákonníka tiež vyplýva, že premlčacia doba začína plynúť späť od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať okamžité splatenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch. Tam podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka vo všeobecnosti začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premlčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

33. Zákonodarca všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu nestanovuje absolútne. Zákon v konkrétnych vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premlčaciu dobu čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z § 103 a § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť. Pripustením uplatnenia druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka aj v spotrebiteľských vzťahoch by sa dĺžka premlčacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 Občianskeho zákonníka v neprospech veriteľa. Navyše premlčanie je právny inštitút, ktorý oslabením subjektívneho práva veriteľa zvyhodňuje práve dlžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by nastal rozpor s princípom rovnosti v právach, práve ktorý princíp slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i danosti požiadavky ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri ustanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa, dlžníka, je totiž nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov, vrátane princípu právneho štátu. Aj

keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne, ako akékoľvek iné právne inštitúty. V danom prípade sa to prejavuje potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veriteľia. V danom prípade ale neexistuje legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedlňoval. Len to, že spotrebiteľ si ako slabšia strana vyžaduje vyššiu ochranu, tu nestačí.

34. Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premlčacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premlčateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti je potrebné odkázať na právnu doktrínu, z ktorej vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nie len dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinnosti dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto práva, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka, t.j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné.

35. Vychádzajúc z daných teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení, je potrebné vychádzať z toho, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom premlčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premlčacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 Občianskeho zákonníka).

36. Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk vzťahujúcich sa na danú vec uzatvoril, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Na tomto závere sa ustálila aktuálna rozhodovacia prax dovolacieho súdu (9Cdo 368/2021, 1Cdo 53/2021, 2Cdo 298/2021, 4Cdo 250/2021, R 7/2023).

37. Po zrušení a vrátení veci na ďalšie konanie odvolací súd opätovne v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že nie sú dané podmienky na potvrdenie rozsudku (§ 387 C.s.p.) a ani na jeho zmenu (§ 388 C.s.p.).

38. K zamietnutiu žaloby došlo len v dôsledku nesprávneho posúdenia inštitútu premlčania na prejednávanej veci, a preto ďalšími nedostatkami zmluvy o spotrebiteľskom úvere sa prvoinštančný súd nezaoberal. Z odôvodnenia rozhodnutia tak nie je zistiteľný dôvod vedúci k zamietnutiu žaloby a v tejto časti je rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

39. Už v odpore proti platobnému rozkazu žalovaná poukázala na neprijateľné zmluvné podmienky, ktorými sú spracovateľský poplatok vo výške 189,17 eur uhradený pri uzatvorení úverovej zmluvy z prostriedkov úveru a poplatok za správu úveru v sume 1,99 eur mesačne. Zároveň uviedla, že zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa § 4 ods. 2 písm. e) a písm. i) zákona č. 258/2001 Z.z., a to celkovú výšku spotrebiteľského úveru a výšku, počet a termín splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. Úver je preto bezúročný a bez poplatkov podľa § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. V zmluve je tiež nesprávny údaj o celkovej výške spotrebiteľského úveru, ktorý jej bol poskytnutý len vo výške 8.310,83 eur a keďže celkovo zaplatila 8.919,07 eur, žiadala žalobu ako neopodstatnenú zamietnuť.

40. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu, žalovaná uzatvorila s právnym predchodcom žalobcu dňa 09.02.2010 Zmluvu o splátkovom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 258/2001 Z.z. Tento právny predpis v ustanovení § 4 upravoval náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. S neuvedením niektorých spájal sankciu v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

41. V prípade žalovanej z úveru vo výške 8.500 eur suma 189,17 eur predstavujúca spracovateľský poplatok mala byť uhradená pri uzatvorení úverovej zmluvy z prostriedkov úveru. Je teda nepochybné, že právny predchodca žalobcu do spotrebiteľského úveru zahrnul i spracovateľský poplatok. Súčasťou celkovej výšky spotrebiteľského úveru nie je spracovateľský poplatok, pretože uvedený poplatok treba považovať len za náklady spotrebiteľského úveru. Už samotný zákon č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy v ustanovení § 2 písm. a) a písm. c) rozlišoval medzi spotrebiteľským úverom a celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom. Celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom sa rozumeli všetky náklady, vrátane úroku a poplatkov, ktoré sú spojené s poskytnutím spotrebiteľského úveru. Ak právny predchodca žalobcu do celkovej výšky spotrebiteľského úveru zahrnul aj spracovateľský poplatok, ide o postup v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti veriteľa, ktorý mohol podstatne narušiť ekonomické správanie spotrebiteľa vo vzťahu k poskytnutiu úveru, pričom takéto konanie zákonodarca považuje za nekalú obchodnú praktiku a súčasne ju zakazuje. Žalovanej bol teda poskytnutý úver v skutočnosti nie vo výške 8.500 eur, ale vo výške 8.310,83 eur.

42. Ak zákon č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy v ust. § 4 ods. 2 písm. e) vyžadoval, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala celkovú výšku a menu poskytnutého spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie, je nepochybné, že celková výška úveru musela byť uvedená správne. S absenciou tejto náležitosti ust. § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy spájalo sankciu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

43. Nesprávne uvedená výška spotrebiteľského úveru má nepochybne vplyv aj na ďalšiu náležitosť zmluvy o úvere, vyplývajúcu z ust. § 4 ods. 2 písm. j) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, ktorou je ročná percentuálna miera nákladov. Ročnou percentuálnou mierou nákladov v súlade s ust. § 2 písm. d) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, sa rozumela sadzba, ktorá sa aplikovala na výpočet podľa prílohy tohto zákona z hodnoty celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom a výšky poskytnutého spotrebiteľského úveru. Ak žalovaný pri výpočte RPMN do celkovej výšky úveru zahrnul aj spracovateľský poplatok, bez akýchkoľvek pochybností došlo k podhodnoteniu RPMN, ktorej výpočet je závislý od výšky úveru. S neuvedením ročnej percentuálnej miery nákladov, za čo je potrebné považovať aj jej neuvedenie v správnej výške, je spojená sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru v súlade s ust. § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy.

44. Zásadné stanovisko vo vzťahu k otázke, čo tvorí celkovú výšku spotrebiteľského úveru, vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku zo dňa 30.06.2022 sp. zn. 9Cdo 287/2021 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 4/2022 pod č. 49. Podľa tohto rozhodnutia, celkovú výšku spotrebiteľského úveru podľa § 2 písm. l) zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch predstavuje suma finančných prostriedkov reálne poskytnutá spotrebiteľovi veriteľom. Poplatok za poskytnutie úveru zrazený z istiny hneď pri uzavretí zmluvy nemožno zahrnúť do celkovej výšky spotrebiteľského úveru.

45. Aj keď vyššie uvedené rozhodnutie sa týkalo zákona č. 129/2010 Z.z. je nepochybné, že je aplikovateľné taktiež na zákon č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy.

46. V prejednávanej veci jediným dôvodom zamietnutia žaloby bolo nesprávne posúdenie inštitútu premlčania, v dôsledku čoho sa už prvoinštančný súd bližšie nezaoberal otázkou, či žalovanej poskytnutý úver je bezúročný alebo nie a v akom rozsahu, za predpokladu bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru, žalovaná uhradila istinu úveru.

47. V súvislosti s vytýkanými nedostatkami týkajúcimi sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia je právne významné ust. § 220 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa

vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

48. Štruktúra odôvodnenia rozsudku je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak súd pri odôvodňovaní rozsudku nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje ustanovenie § 220 ods. 2 C.s.p. dochádza nielen k tomu, že rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Konanie a rozhodovanie všeobecných súdov sa uskutočňuje v predpísanom ústavnom a zákonnom rámci, rešpektovanie ktorého vylučuje svojvôľu v ich postupe, pričom vylúčenie svojvôle sa zabezpečuje viacerými prostriedkami, vrátane ich povinnosti svoje rozhodnutia odôvodniť. Odôvodnenie rozhodnutí dovoľuje stranám sporu posúdiť ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní o veci samej.

49. Vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa strane sporu odníma možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy, nakoľko je problematické zaujímať stanoviská k nezrozumiteľnému alebo nedostatočne zdôvodnenému rozhodnutiu.

50. Keďže vydanie nepreskúmateľného rozhodnutia je potrebné hodnotiť ako nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené strane sporu, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 C.s.p.).

51. Po vrátení spisu bude úlohou súdu prvej inštancie opätovne sa zaoberať dôvodnosťou podanej žaloby, ako aj ďalšími právne významnými nedostatkami zmluvy o spotrebiteľskom úvere a následne vo veci opätovne rozhodnúť tak, aby odôvodnenie rozhodnutia spĺňalo zákonné náležitosti vyžadované v ust. § 220 ods. 2 C.s.p.

52. Prvoinštančný súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 C.s.p.) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

53. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).